

Výzvy při aktualizaci regionálních cenových hladin

Statistické dny 2023 na břehu Tiché Orlice
19. – 21. 5. 2023

Vysoká škola ekonomická v Praze

Úvod a motivace (1)

- Téma regionálních cenových hladin je
 - atraktivní
 - srozumitelné
 - používané pro srovnávání reálných příjmů
- Národní cenové hladiny se často srovnávají pomocí parity kupní síly – PPS
- Upravená metoda Éltető-Köves-Szulc (EKS) – doporučovaná Eurostatem

Úvod a motivace (2)

- Zájem o téma regionálních cenových hladin od roku 2010
- Přizpůsobení metody EKS pro podmínky České republiky
- Regionální cenové hladiny pro kraje ČR (NUTS 3) za roky 2007, 2012 a 2017
- Nyní další aktualizace
- Cílem příspěvku ukázat výzvy spojené s touto aktualizací

Úvod do tématu – tři odhady HDP

- Regionální cenové hladiny by bylo teoreticky možné postavit na odhadu HDP
 - **Výdajovou metodou** (HDP = Výdaje na konečnou spotřebu *plus* Tvorba hrubého kapitálu *plus* Vývoz výrobků a služeb *minus* Dovoz výrobků a služeb)
 - součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami (skutečná konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a salda vývozu a dovozu výrobků a služeb.
 - **Důchodovou metodou** (HDP = Náhrady zaměstnancům *plus* Daně z výroby a z dovozu *minus* Dotace *plus* Čistý provozní přebytek *plus* Čistý smíšený důchod *plus* Spotřeba fixního kapitálu)
 - součet prvotních důchodů za národní hospodářství celkem
 - **Výrobní metodou** (HDP = Produkce *minus* Mezispotřeba *plus* Daně z produktů *minus* Dotace na produkty)
 - součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů nebo odvětví a čistých daní na produkty (které nejsou rozvrženy do sektorů a odvětví)
 - produkce se oceňuje v základních cenách a užití v kupních cenách

HDP za rok 2021

HDP výrobní metodou (běžné ceny) - v mil. Kč

Produkce	13 528 885
Mezispotřeba	7 978 037
<i>Hrubá přidaná hodnota = P-MS</i>	5 550 848
Daně z produktů	671 010
Dotace na produkty (-)	- 113 141
Hrubý domácí produkt	6 108 717

HDP důchodovou metodou - v mil. Kč

Náhrady zaměstnancům	2 786 708
<i>Mzdy a platy</i>	2 106 109
<i>Sociální příspěvky zaměstnavatelů</i>	680 599
Čisté daně z výroby a dovozu	477 102
<i>Daně z výroby a z dovozu</i>	714 786
Dotace (-)	- 237 684
Hrubý provozní přebytek a smíšený důchod	2 844 907
<i>Spotřeba fixního kapitálu</i>	1 302 062
<i>Čistý provozní přebytek a smíšený důchod</i>	1 542 845
Hrubý domácí produkt	6 108 717

HDP výdajovou metodou (běžné ceny) - v mil. Kč

Výdaje na konečnou spotřebu	4 081 890
<i>Domácnosti</i>	2 715 952
<i>Vládní instituce</i>	1 310 183
<i>NISD</i>	55 755
Tvorba hrubého kapitálu	1 845 920
<i>Tvorba hrubého fixního kapitálu</i>	1 588 762
<i>Změny zásob</i>	246 001
<i>Čisté pořízení cenností</i>	11 157
Hrubé domácí konečné výdaje = VKS + THK	5 927 810
Vývoz zboží a služeb (FOB)	4 508 366
Dovoz zboží a služeb (CIF)	4 327 459
<i>Saldo vývozu a dovozu = V-D</i>	180 907
Hrubý domácí produkt	6 108 717

Přístup k regionalizaci ukazatelů

- Bottom-up (zdola nahoru), tj. postupné načítání údajů od nejnižší úrovně místních jednotek (pracovišť) – komplikací je dostupnost reprezentativních dat na regionální úrovni.
- Top-down (shora dolů), tj. rozpouštění údajů za celou ekonomiku do menších prostorových jednotek – problémem je volba správného regionalizačního klíče (ukazatele, pomocí kterého je možno rozdělit údaj).
- Smíšené metody jako kombinace obou metod (v ČR nejčastěji používané).

Výdajová metoda odhadu HDP

- Skutečná konečná spotřeba je odvozena prostřednictvím naturálních sociálních transferů od výdajů na
 - konečnou spotřebu domácností,
 - konečnou spotřebu vlády a
 - konečnou spotřebu neziskových institucí sloužících domácnostem.
- ~~Tvorba hrubého kapitálu se člení na~~
 - tvorbu hrubého fixního kapitálu,
 - změnu zásob a
 - čisté pořízení cenností.
- K dispozici za ČR. Co za regiony?

Výzva č. 1 – referenční rok

- 2007, 2012, 2017, ...?
- 2022 – nejsou data
- 2021 – nejsou data, Covid
- 2020 – Covid
- 2019 – blízko 2017?

Výzva č. 2 – změny v diverzitě cen

- Mnohem více položek přes e-shopy – lze předpokládat stejné ceny ve všech regionech
- Využívání tzv. scanner dat – z obchodních řetězců – jen za celou ČR – stejné ceny
 - Potraviny
 - Drogerie

Výzva č. 3 – změny v metodice vstupních dat

- Klasifikace individuální spotřeby podle účelu
 - CZ-COICOP, ECOICOP, COICOP 2018
- Statistika rodinných účtů – celková změna šetření
 - počet domácností,
 - způsob výběru domácností,
 - publikované výstupy – chybí regionální výstupy za NUTS 2.

Výzva č. 4 – změny v ekonomice

- Covid 19
 - Změna struktury spotřebních výdajů – dovolená, ...
 - Vliv přerušení airbnb na výši nájemného?
 - Přetížení ÚZIS a zpoždění nebo absence výstupů za zdravotní statistiky
 - Vládní výdaje?
- Válka na Ukrajině
 - Vládní výdaje?
- Zvyšování cen energií a rostoucí inflace

Výzva č. 5 – odhady celkové spotřeby

- Problematické oblasti (příklady)
 - Spotřeba alkoholu, tabáku, narkotik (ECOICOP 02000)
 - Imputované nájemné za bydlení (ECOICOP 04200)
 - Prostituce (ECOICOP 12200)
 - FISIM (ECOICOP 12610)
 - „finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené (FISIM)“
 - Poskytování peněz finančními zprostředkovateli je v národních účtech považováno za produktivní činnost. Objem této služby se však podle konvence počítá nepřímo, jako rozdíl mezi skutečně/reálně zaplacenými úroky z vkladů a úvěrů a úroky, které by se platily resp. vyplácely na základě referenční úrokové sazby.
 - Interní referenční úroková míra dává do poměru úroky z půjček mezi bankami a peněžními zprostředkovateli k průměrnému stavu těchto půjček.
 - Externí referenční úroková míra – ve vztahu k zahraničí (vývoz / dovoz FISIM).

01000	1. POTRAVINY, NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	07300	Dopravní služby
01100	Potraviny	08000	8. KOMUNIKACE
01200	Nealkoholické nápoje	08100	Poštovní služby
02000	2. ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK A NARKOTIKA	08200	Telefonní a faxová zařízení
02100	Alkoholické nápoje	08300	Telefonické a faxové služby
02200	Tabák	09000	9. REKREACE A KULTURA
02300	Narkotika	09100	Zařízení, vybavení audio-video
03000	3. ODÍVÁNÍ A OBUV	09200	Ostatní výrobky pro rekreaci, kulturu
03100	Odívání	09300	Ostatní rekreace, zahrady, domácí zvířata
03200	Obuv včetně oprav a půjčování	09400	Rekreační a kulturní služby
04000	4. BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	09500	Noviny, knihy a papírenské zboží
04100	Nájemné z bytu	09600	Dovolená s komplexními službami
04200	Imputované nájemné za bydlení	10000	10. VZDELÁNÍ
04300	Běžná údržba a opravy bytu	10100	Preprimární a primární vzdělávání
04400	Dodávka vody a ostatní služby související s bydlením	10200	Sekundární vzdělávání
04500	Elektrická a tepelná energie, plyn a ostatní paliva	10300	Postsekundární vzdělávání nižší než terciární
05000	5. BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMACNOSTI	10400	Terciární vzdělávání
05100	Nábytek, zařízení, koberce	10500	Vzdělávání nedefinované podle úrovně
05200	Bytový textil	11000	11. STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ
05300	Přístroje a spotřebiče pro domácnost	11100	Stravovací služby
05400	Stolní, kuchyňské potřeby pro domácnost	11200	Ubytovací služby
05500	Nářadí, nástroje, různé potřeby pro dům a zahradu	12000	12. OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY
05600	Zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	12100	Osobní péče
06000	6. ZDRAVÍ	12200	Prostituce
06100	Léčiva a zdravotnické prostředky	12300	Osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené
06200	Ambulantní zdravotní péče	12400	Sociální péče
06300	Ústavní zdravotní péče	12500	Pojištění
07000	7. DOPRAVA	12600	Finanční služby jinde neuvedené
07100	Nákup automobilů, motocyklů a jízdních kol	12700	Ostatní služby jinde neuvedené
07200	Provoz osobních dopravních prostředků		

Výzva č. 6 – volba regionalizačních klíčů

- Najít vhodný klíč (alespoň jeden)
 - Obyvatelstvo 18+ (ECOICOP 02000 alkohol a tabák)
 - Počet domácností (Bytové vybavení 05000, pojištění 12500)
 - Počet bytů (Běžná údržba a opravy bytu 04300)
- Zvolit co nejlepší regionalizační klíč z více možností
 - Léky 06100 – statistiky Ústavu zdravotnických informací a statistik – počet lékáren, počet receptů, tržby za léčivé prostředky, náklady na lékárenskou péči, ...
 - Narkotika 02300 – Data z ročenky hygienické stanice hl. m. Prahy – zdravotní následky uživatelů drog v České republice
 - Vzdělávání 10000 – Statistiky poskytované Statistickým informačním systémem MŠMT

RPPP a jejich rozdíly za roky 2007, 2012 a 2017

Kraj	RPPP 2007 (%)	RPPP 2012 (%)	RPPP 2017 (%)	RPPP rozdíl 2012-2007 (p.b.)	RPPP rozdíl 2017-2012 (p.b.)
Hlavní město Praha	120,8	122,3	123,8	1,5	1,4
Středočeský kraj	102,6	106,3	105,2	3,7	-1,2
Jihočeský kraj	97,5	99,0	97,6	1,5	-1,4
Plzeňský kraj	97,1	100,0	99,3	2,9	-0,7
Karlovarský kraj	101,3	99,9	100,0	-1,3	0,1
Ústecký kraj	94,1	96,7	97,7	2,6	1,1
Liberecký kraj	100,2	100,5	99,3	0,3	-1,3
Královéhradecký kraj	96,2	96,7	96,4	0,5	-0,3
Pardubický kraj	98,9	96,2	96,4	-2,7	0,2
Kraj Vysočina	95,1	93,1	94,4	-2,0	1,3
Jihomoravský kraj	104,6	100,6	103,5	-3,9	2,9
Olomoucký kraj	96,6	96,9	96,5	0,3	-0,4
Zlínský kraj	100,8	97,5	98,1	-3,3	0,6
Moravskoslezský kraj	96,9	97,2	95,2	0,3	-2,0
ČR celkem	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0

Děkuji za pozornost